

TEZĂ DE ABILITARE

Arhitectură și identitate.

Microistorii arhitecturale între influențe și confluente locale

Șef de lucrări dr. arh. Dan-Ionuț Julean

Facultatea de Arhitectură și Urbanism
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

septembrie, 2017

REZUMAT

Teză de abilitare: **ARHITECTURĂ ȘI IDENTITATE.**

Microistorii arhitecturale între influențe și confluente locale

Candidat: Șef de lucrări dr. arh. Dan-Ionuț Julean

Facultatea de Arhitectură și Urbanism
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

Lucrarea de față prezintă sintetic și metodic activitatea profesională a candidatului, în principal, după obținerea titlului de Doctor în arhitectură, concentrându-se asupra direcțiilor și obiectivelor structurate în timp și care sunt detaliate, în cele ce urmează, într-o viziune despre *arhitectură și identitate*.

Activitatea candidatului, conform cuprinsului, se coagulează pe trei planuri: *prezentarea temelor și a instrumentelor de cercetare în arhitectură, realizări academice și profesionale, perspectivele dezvoltării carierei* – privite în contextul global al evoluției personale în cadrul Facultății de Arhitectură și Urbanism din Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca.

Atât Teza de doctorat, cât și temele de cercetare complet distincte față de subiectul acesteia, manifestate anterior, abordează anumite rezultate de cercetare și aspecte teoretice în căutarea unor formule aplicative, privind *forme ale identității în arhitectură*, mizând pe *specific, autentic* sau *pitoresc*, cu interpretările de rigoare, la diferite niveluri. De fapt, Teza de doctorat cu titlul „Tipologii ale spațiului evreiesc în arhitectura contemporană. Centre comunitare evreiești în Diaspora europeană”, susținută public la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, *magna cum laude*, a marcat introducerea în domeniul foarte generos al problematicei arhitecturii iudaice, speculând chiar aspecte ale manifestării unei „identități” evreiești în / prin arhitectură.

Alte aspecte interesante și originale ale cercetării au fost semnalate prin: studii de caz rezultate în urma unor investigații complexe de arhitectură, studii de arhitectură comparată, studii etno-culturale, studii vizând componenta filosofică a arhitecturii, studii care abordează discuția despre imagine și studii privind oportunități și posibilități de valorificare a patrimoniului cultural construit – acestea constituind, totodată, și *principalele teme de cercetare*, ale căror subiecte sunt evidențiate, detaliat, în Partea I și care reprezintă și obiectul studiilor curente, în derulare.

În principal, direcțiile de cercetare și de interes profesional vizează *dezvoltarea aspectelor calitative ale carierei didactice-academice*, având ca posibile abordări practice: găsirea unor forme de *valorificare a patrimoniului cultural prin arhitectură* (proiecte, parteneriate și contracte de cercetare), diverse *cercetări interdisciplinare* pe teme ce decurg din domeniul istoriei și teoriei de arhitectură, *studii aprofundate de istoria arhitecturii*. Aceste

aspecte sunt evidențiate pe larg, în Partea a II-a și, respectiv, în Partea a III-a a lucrării, pornind de la temele enunțate în Partea I. În prezent, o bună parte a activității profesionale se reflectă prin proiectele și parteneriatele desfășurate în cadrul propriului Grup de cercetare „Arhitectură. Timp. Habitudini”, înființat în anul 2015, în cadrul Universității Tehnice din Cluj-Napoca. De fapt, participarea în colective de cercetare a constituit o permanentă provocare.

De asemenea, în Partea a II-a sunt prezentate *contribuțiile la organizarea și coordonarea unor evenimente științifice, a unor expoziții, workshopuri etc., precum și la diverse activități instituționale*. În ceea ce privește *latura didactică și pedagogică* a profesiei am căutat o *continuă perfecționare și adaptare* la necesitățile studenților, la condițiile-cadru instituționale, precum și la realitățile societății. Această componentă este detaliată în Partea a III-a.

Articolele științifice publicate și comunicările la conferințe naționale și internaționale, precum și demersurile didactice și de cercetare aplicată confirmă *preocuparea constantă asupra subiectelor precizate și consecvența în structurarea carierei academice*.

Ceea ce constituie o contribuție originală în activitatea de cercetare o reprezintă *studiile privind formele identității în arhitectură, morfologia unor arhitecturi*, viziunile inclusive asupra unor arhitecturi / ansambluri de arhitectură privind aspecte legate de componenta „etnică”, „națională”, „identitară” – sub forma unor *microistorii arhitecturale*. La acestea se alătură demersurile susținute în cercetarea de istoria arhitecturii autohtone, la nivel local / regional (arealul „mai cuprinzător” al Depresiunii colinare a Transilvaniei, spre Câmpia de Vest), care au scos la lumină fie noutăți valabile în datarea și interpretarea corectă sau coerentă a clădirilor de patrimoniu, fie aspecte arhitecturale mai puțin cunoscute. De asemenea, s-au prezentat și o *serie de demersuri practice* (în plan didactic sau în cercetare), ce pun în evidență tendințe în valorificarea patrimoniului cultural construit, în scop social și cultural. Astfel, se remarcă:

- continuarea unei teme anterioare doctoratului, conturată printr-o serie de studii de arhitectură comparată sau de investigații de arhitectură aducând în discuție aspecte privind *arhitectura castelelor din Transilvania*;
- o abordare originală asupra *problemei patrimoniului evreiesc din România*, adus în actualitate, cu perspective asupra posibilităților de *valorificare a moștenirii culturale iudaice*; de fapt, s-au pus în discuție, prin studii etno-culturale comunicate sau publicate la nivel internațional o serie de aspecte legate de specificul local, tradiția culturală și „identitatea” comunităților evreiești din România;
- o suită de articole și inserții punctuale în cercetare ce prezintă *condiționările monumentului în devenirea sa contemporană* și, mai ales, faptul că este posibilă *formularea unei noi viziuni asupra conceptului de monument*, pus în situația de a depăși *sfera realului*, transgresând în *sfera virtualului* și aducând în discuție *existența unui patrimoniu „construit” în lumea digitală, online*;
- evidențierea, în context, a unor *aspecte interdisciplinare în interpretarea arhitecturii*;
- conturarea unor *demersuri particulare*, în cercetarea de istorie și teorie de arhitectură, privind *precizarea unor „stiluri naționale”*, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea,

până în prima jumătate a secolului al XX-lea, cu *structurarea formelor lor „identitare”, oscilând între „stil”, „națiune” și „tradiție”*.

De fapt, componenta teoretică reprezintă o parte consistentă a evoluției profesionale de până acum, abordând *două tipuri de demers: unul dinspre arhitectură spre teorie și celălalt dinspre teorie spre arhitectură*.

În plus, pe cât posibil, s-a încercat o contrabalansare a preocupărilor în domeniul cercetării istorice și teoretice cu latura aplicativă, specifică profesiei, căutând, în permanență, *posibilități de colaborare cu mediul socio-economic*, fără a părăsi, însă, sfera academică. Interesul pentru cercetare și latura aplicată a cercetării se observă din *activitățile întreprinse prin Grupul de cercetare „Arhitectură. Timp. Habitudini”* și, în special, prin faptul că *a devenit partener de durată într-un proiect amplu de refuncționalizare și valorificare a unui obiectiv semnificativ de patrimoniul arhitectural industrial*, încercându-se *punerea în aplicare a unei viziuni de refuncționalizare* (pe termen lung), în paralel cu *mici proiecte de revitalizare* (pe termen mediu și scurt). De asemenea, am participat în parteneriate și am încheiat parteneriate sau contracte de cercetare cu terți, prin care s-a încercat *valorificarea unor cercetări punctuale (izolate ca tematică), axate pe componente particulare ale patrimoniului* (precum *arhitectură memorială, muzee locale, obiecte din patrimoniul mobil, arhitectură și artă funerară, memoria unor personalități, forme de identitate culturală locală, tipologii ale locuirii urbane*).

În concordanță cu cele prezentate mai sus, planurile privind dezvoltarea carierei universitare, deschid perspective largi, cu *o tematică bogată, atât în domeniul istoriei arhitecturii, cât și al teoriei de arhitectură*. În plus, *valorificarea patrimoniului cultural* reprezintă un domeniu de interes major, prin *concentrarea interesului asupra aspectelor sociale și identitare – lifestyle* și elemente din cultura societăților. Totodată, aceste direcții oferă posibilități de *asociere în domenii conexe precum istoria artei, sociologie, psihologie, geografie-turism etc.*

În acest context, capacitatea de a coordona proiecte de cercetare de doctorat ar conferi *stabilitate în trasarea acestor direcții și siguranță profesională*, prin forța degajată în cadrul Facultății de Arhitectură și Urbanism din Cluj-Napoca. Procesul didactic de arhitectură se îmbogățește prin complexitatea actului de cercetare susținut prin conducerea de teze de doctorat, iar posibilitatea de a pune în valoare conexiunile academice și cu mediul socio-economic pe care le-am stabilit până în prezent, prin colaborări, parteneriate și proiecte de cercetare, ar putea contribui la *creșterea prestigiului și a vizibilității Școlii Doctorale de Arhitectură și Urbanism*, din cadrul Universității Tehnice din Cluj-Napoca și, automat, a Facultății de Arhitectură și Urbanism. *Nu în ultimul rând, aprofundarea procesului de cercetare în arhitectură, ca metodică aplicată practicii profesionale, și, totodată, a demersului științific în sine reprezintă o provocare actuală și de mare interes.*